

Natura

John Ruskin

L'any 1903 l'editorial Joventut va convidar Cebrià de Montoliu a ordenar i traduir de l'anglès un recull d'estudis extrets de les obres de John Ruskin. Aquí n'oferim uns fragments escollits per retre homenatge a l'urbanista i traductor mallorquí amb motiu del centenari de la seva mort.

Traducció de **Cebrià de Montoliu**
A cura de **Teresa-M. Sala**

«La vegetació és com una ànima imperfecta, que li fou concedida per respondre a l'ànima de l'home.»

Cebrià de Montoliu i de Togores (Palma, 1873 – Albuquerque, Nou Mèxic, 1923) destaca, entre altres motius, per ser un dels introductors de la cultura anglosaxona a Catalunya. Va ser un gran admirador de William Morris, traductor de Ruskin, Shakespeare, Emerson i Whitman. L'esperit de reformador social va marcar la seva vida: va difondre les seves idees a través de conferències sobre el que havia après a les institucions de França i Anglaterra. En la faceta d'urbanista, va destacar per la concepció que s'anomenaria urbanisme ecològic, amb el propòsit de desenvolupar a Barcelona una ciutat jardí.

La influència de Ruskin sobre el pensament de Montoliu va ser decisiva, sobretot pel que fa a la creença en el poder de transformació que poden tenir l'educació i l'amor a la natura. Perquè va saber descriure màgicament els núvols, l'aigua, la terra i els paisatges, i, tal com destaca el seu traductor, tot això ho diu amb una llengua tan subtil i elaborada com l'anglesa.

Fragments escollits

Plantes i flors. El vel de la Terra

Quin món més infinit de meravelles no hi ha en la vegetació, si considerem com és en realitat, que ella és el mitjà pel qual la terra esdevé el company de l'home —el seu amic i el seu mestre! En les condicions que hem estudiat les roques sols podem veure una preparació per a la seva existència—; les qualitats que li permeten viure segurament a la terra, i de treballar-la fàcilment, i en tot això ella resta inanimada i passiva. Mes la vegetació és com una ànima imperfecta, que li fou concedida per respondre a l'ànima de l'home. La terra en els seus abismes deu romandre morta i freda, incapaç de res més que de lentes vicissituds cristal·lines; però en la seva superfície, que els éssers humans han de veure i amb la que han de tractar, ella els serveix a través d'un vel d'estranya existència intermediària: que respira, però no parla; es mou, però no pot deixar el seu lloc assenyalat; passa per una vida sense consciència a una mort sense amargor; mostra la bellesa

de la joventut, sense la seva passió; i decau en el falliment de la vellesa, sense cap dels seus condols.

I en aquest misteri d'existència intermediària, enterament subordinat a nosaltres, i que podem tractar al nostre gust, són enclosos la major part dels plaers que necessitem del món extern, i són escrites la major part de les lliçons que ens cal aprendre. Tota sort de gràcia i d'ensenyança s'apleguen en aquest llaç entre la Terra i l'Home; meravellós d'universal adaptació a les seves necessitats, desitjos i disciplina; l'amaniment quotidià de la terra que Déu ens fa, amb bells dons de vida. Primer, una flonja catifa estesa als nostres peus; després, al damunt, una fantàstica brodadura de colors; després un alt desplegament de fullatge per ombrejar-nos de l'asolellada, i ombrejar també la terra, a fi que la pluja caiguda no s'eixugui en un moment tornant a fugir cap als núvols, sinó que es deturi i nodreixi les fonts d'entre la molsa. Cepada fusta que suporti aquest fullam: fàcil de tallar, però lleugera i flexible, per fer-nos cases, o eines (vares de llança o esteva d'arada, segons sigui el nostre humor); inútil fora, si més dura; inútil, si menys fibrosa; inútil, si menys elàstica. L'hivern arriba, i l'ombra del fullatge cau, per deixar al sol que escalfi la terra; les branques fortes romanen i trenquen la força dels vents hivernals. Les llavors que han de perpetuar la raça, innumbrables segons cal, són fetes belles i gustoses, infinitament variades en atraccions a la fantasia de l'home, o en la provisió del seu servei: suc gelat, o llustrosa espècie, o bàlsam, o encens, oli suavitzant, resina conservadora, medicina d'encís antisèptic, febril o narcòtic: tot presentat en formes infinitament variades. Fragilitat o força, tendresa i energia, en tots els graus i aspectes; dretura impecable, com pilars de temple, o confós entortolligament de tendra brostada; formidable resistència de braços i membres rígids contra els oratges seculars, o lànguids gronxaments al més feble pols del rierol estival. Arrels que esberlen la força de la roca, o encadenen la mobilitat de la sorra; garlandes que s'esbadellen en l'asolellada del desert, o s'amaguen vora la font regalada o la balma ombrosa; fullatge que balandreja en camps embarbollats per sota les ones de l'Oceà; o bé vesteix de vels virolats i eternals els pics de les muntanyes

URA

RIPCIONS DE SAS BELLESAS

LAS OBRAS DE

RUSKIN

NGLÉS Y ORDENATS

CR

IONT

LONA

RE, 6, ENTRESSOL

03

inaccessibles, o assisteix a les portes de les masies a tota gentil passió i simple goig de la humanitat.

Del camp i de la vila. La Terra és el nostre Paradís

Conrear-lo i guardar-lo (*Gèn. II, 15*).

Aquesta havia de ser, doncs, la nostra tasca. Mes ai! Què és el que hem fet en lloc d'això! Com hem devastat el jardí en lloc de cuidar-lo —nodrint amb les seves flors els nostres cavalls de batalla, i estellant els seus arbres en vares de llança.

I a l'Orient una espasa flamígera (*Gèn. III, 24*).

És la seva flama inextingible? I són realment aquelles portes que guarden l'entrada per sempre més impassibles? O és més aviat que nosaltres ja no desitgem entrar-hi? Perquè, què és el que d'aquell primer Edèn podríem concebre que no poguéssim tornar a guanyar si volguéssim? Era un lloc ple de flors, diem. Bé: però les flors treballen sempre per créixer arreu on ho consentim; i tant més belles com més abundoses. Realment, pot haver-hi hagut una Caiguda de les Flors, com una Caiguda de l'Home; mes segurament criatures com nosaltres res podem imaginar avui de més bell que una estesa de roses i lliris creixent davant nostre, vora a vora, fulla damunt fulla, fins que la Terra fos tota blanca i vermella, si així ho volguéssim.

I el Paradís era ple d'ombres delitoses, i fructíferes arbredes. I bé: què és el que ens destorba de cobrir tant de món com vulguem, amb plàcid ombratge, i pura florida i esplèndida fruita? Qui prohibeix que es cobreixin les seves valls de gra fins que riguin i cantin de goig?

La moral del paisatge

Però el món no volgué creure les seves relacions, i seguí trepitjant les herbes, i oblidant els núvols, i cercant la felicitat a la seva manera, fins que a la fi, tard i a les palpentes, va arribar la ciència natural; i amb la ciència natural, no sols l'observació de les coses, sinó també la invenció de nous usos de les mateixes. Naturalment, el món, tenint una elecció a fer, la va errar, com de costum, i es va creure que aquestes aplicacions purament materials ha-

vien d'ésser les fonts de la seva felicitat. Va empaquetar els núvols en cilindres de ferro, i va fer arrossegar per ells la seva sàvia persona, a una velocitat nebulosa. Va treure de les herbes fibres tèxtils, i es va fer d'elles vestits bonics i acomodo, i vet aquí per fi la felicitat. Anar tan de pressa com els núvols, i de no res fabricar-ho tot —això sí que era el paradís! ●

«Com hem
devastat el
jardí en lloc
de cuidar-lo!»

Imatge de fons: portada del llibre *Natura*.